

Nancy Holt / Dins Fora

Exposició del 13 de juliol de 2023
al 7 de gener de 2024

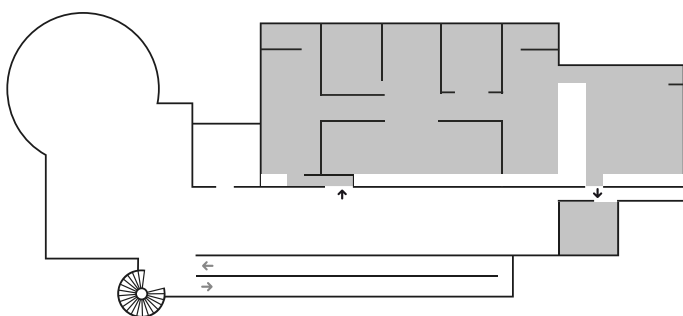
Nancy Holt, *Views through a Sand Dune* (Vistes a través d'una duna, 1972) [detall]
© Holt/Smithson Foundation / ARS, NY / VEGAP

L'espai i el cel i el sol em van noquejar [...]. Em vaig sentir com si, d'alguna manera, el meu exterior i el meu interior fossin idèntics. Havia dut aquell paisatge dins meu molt de temps i tot d'una era allà, fora de mi. [...] No vaig tornar a ser la mateixa.

Nancy Holt

Edifici Meier

Planta 0

Nancy Holt / Dins Fora és la primera gran exposició europea que explora el llegat artístic de Nancy Holt a través d'una àmplia selecció d'obres, que comprèn des de 1966 fins a 1992. Dins i fora són dues provocacions que tracen una ruta al llarg de les cinc dècades de producció artística. La poesia espacial i visual de Holt convida a reconèixer els sistemes ocults que constitueixen i estructuren les maneres d'estar i de percebre el món.

Nancy Holt (Worcester, Massachusetts, 1938 - Nova York, 2014) va ser una figura central en l'escena artística de Nova York i una pionera de les instal·lacions *site-specific* i la imatge en moviment. Se la va vincular sovint als moviments del land art i l'art conceptual nord-americà, tot i que la seva obra és menys coneguda que la dels seus col·legues masculins, una situació que aquesta exposició aspira a corregir. Més que cenyir-se a aquestes classificacions de la historiografia de l'art, ella mateixa preferia ser identificada com una «artista de la percepció».

Tot i que va viure a Nova York molts anys, Holt va créixer a Nova Jersey, i tots dos llocs apareixien repetidament en les seves obres. «En retrospectiva, crec que créixer a Nova Jersey va ser meravellós, perquè és una mena de terra de ningú. Estava envoltat de la decadència de la revolució industrial, [i] la primera cultura de l'autopista es va donar allà.» El 1956 Holt va tornar a Massachusetts per estudiar Biologia a la Universitat Tufts, etapa en què va sorgir el seu interès per les connexions entre la ciència i l'art. A partir del seu tercer any d'universitat va començar a viatjar a Nova York «per veure art i conèixer els artistes». S'hi va mudar el 1960 i hi va desenvolupar llargues i sòlides amistats amb artistes que pertanyien al nucli de l'escena artística novaïorquesa, entre d'altres Carl Andre (nascut el 1935), Eva Hesse (1936-1970), Joan Jonas (nascuda el 1936), Sol LeWitt (1928-2007), Richard Serra (nascut el 1938) i Robert Smithson (1938-1973), amb qui es va casar el 1963.

Al llarg de cinc dècades va fer preguntes sobre com podríem entendre el nostre lloc al món, investigant la percepció, els sistemes i el lloc. *Nancy Holt / Dins Fora* presenta una important selecció de la seva obra i posa en relleu la diversitat d'una pràctica artística que inclou poesia concreta, peces sonores, land art, intervencions arquitectòniques, llibres d'artista i dibuix. Així mateix, l'exposició també presenta documentació de les seves pràctiques.

Es podria dir que Holt va iniciar la seva trajectòria cap a la meitat de 1960 com a assistent d'edició literària a la revista *Harper's Bazaar*. El 1966 va començar a crear poemes concrets, considerats com les seves primeres obres, en què posava a prova l'estructura, el contingut i la forma del llenguatge i que al·ludeixen a la visió, la ubicació, els sistemes, els llocs i la geografia, temes que travessaran tota la seva pràctica

creativa. Un treball paradigmàtic d'aquest període és *The World through a Circle* (El món a través d'un cercle, 1972), en què reflexiona sobre la natura dels elements: «El món a través d'un cercle. / Elements reals i reflectits. / Concentrats, envoltats. / El cel enderrocat. / Un forat obert a terra, sigui com sigui. / Un dibuix amb una ullada. / I després una segona mirada. / I més. / El món se centra / i es desplega una altra vegada, ja vist.»

Karen Di Franco, en el seu text «L'horitzó del text», publicat en el catàleg *Nancy Holt / Dentro Fuera*, explica: «Escrts en privat i en gran part inèdits en l'època, molts dels textos de Holt que ella anomena poemes concrets denoten les empremtes de la seva contenció a través dels cercles perforats al marge esquerre de cada full: tres cercles que creen absències materials a la pàgina. En vincular la circularitat a un compromís material amb les propietats del llenguatge, els aspectes *marginals* o *diarístics* es realcen en uns poemes que, experimentant amb els mètodes de la poesia concreta, creaven una dialèctica entre els llocs de pertinença geogràfics i fenomenològics mitjançant la incorporació de material personal o personalitzat.»

Holt va estendre la seva exploració del llenguatge de la pàgina al paisatge, guiant amics a través de llocs desconeguts amb partitures escrites. La significativa peça *Stone Ruin Tour* (Visita guiada a ruïnes de pedra, 1967) marca l'inici dels seus experiments amb la combinació de so i fotografia. El juny de 1967 Holt es va enregistrar a si mateixa mentre dictava una visita guiada a través d'un jardí laberíntic a Cedar Grove (Nova Jersey). Després va transcriure part de la gravació a fi de crear un mapa imperfecte i inacabat per explorar aquell lloc i va lliurar la transcripció a uns quants amics artistes (Michael Heizer, Joan Jonas i Robert Smithson) a manera de guia que els orientés pel lloc. També la visita guiada a la galeria John Weber de 1972 (*Tour of the John Weber Gallery*) formaria part d'aquesta exploració dirigida de l'entorn i dels detalls.

L'obra de Holt evoluciona i, en les seves primeres sèries fotogràfiques, és recurrent el registre dels desplaçaments i del moviment del cos humà per l'espai a través de conjunts d'imatges serials. A *Down Hill* (Turó avall) i *Over the Hill* (Damunt del turó), les dues de 1968, l'artista Joan Jonas és filmada mentre es desplaça per unes dunes a Nova Jersey i les seves petjades marquen la superfície del paisatge de manera temporal. És interessant destacar que, al llarg de gairebé sis dècades d'activitat, Holt va afavorir de manera conscient la col·laboració com a mètode artístic més que no pas el treball en solitari. En molts dels seus treballs Holt va col·laborar amb altres artistes, o fins i tot amb astrofísics, astrònoms, arquitectes, enginyers, experts i professionals de diversos camps.

Viatjar era una part important del treball de Holt, que va recórrer a la xarxa d'autopistes interestatals i a la seva càmera per crear poemes visuals a partir de l'observació d'incidents recurrents. James Nisbet, en el seu text «Moverse / Oeste» de la publicació que acompanya aquesta exposició, comenta que l'experiència del viatge «li ofería a Holt una oportunitat per centrar-se en la mediació i la transitorietat en la seva pràctica. Més que la completa absència d'obstacles que sentia quan viatjava amb el seu cotxe a tota velocitat per l'autopista [...], les reaccions de Holt als espais de l'Oest [...] se sincronitzen més amb un moviment des d'un lloc i cap a un altre lloc, fins i tot si aquest últim quedava per conèixer. En contrast amb l'antiga i arrelada tendència postcolonial que consisteix a tractar els entorns del desert a l'Oest dels Estats Units com una *terra nullius*, Holt va incorporar aquests espais a la seva obra sempre en relació amb algun procés de trànsit.»

Holt també va enfocar la seva càmera als cementiris, per exemple a *Western Graveyards* (Cementiris de l'Oest, 1968), una sèrie de seixanta imatges de tombes abandonades que l'artista va trobar a prop dels camins durant el seu viatge per l'Oest nord-americà. A *Trail Markers* (Balises de sender, 1969), que Holt va descriure com una obra d'art que estava a l'espera de ser percebuda, es va pintar a cada pedra un punt taronja que orienta l'excursionista. Els punts destaquen una creació humana en el context d'una vasta extensió natural, que connecta amb l'interès de l'artista pels sistemes i el moviment humà a través de l'espai i el temps i la fascinació que Holt tenia pel cercle.

Durant una breu visita a Miami el 1969, Nancy Holt va crear el poema visual *Miami Puddles* (Bassals de Miami), un sistema de representació per captar la ciutat de Miami mitjançant l'únic recurs de fotografiar-ne els bassals. Aquesta obra presagia obres posteriors de land art que reflexionarien sobre l'estètica i la tecnologia dels sistemes de desguàs.

El cercle apareix constantment en el treball de Holt, des dels forats dels fulls dels poemes visuals i els punts taronges de les pedres fins als jocs de llums i els tubs, entre altres elements. El 1971 Nancy Holt va fer les seves primeres escultures, que va denominar *Locators*. Es tracta d'uns dispositius de visió de construcció senzilla a partir de tubs industrials soldats en forma de T subjectats a terra, a manera de monocles, que permetien posar en relleu els processos temporals de visió i l'emplaçament. El joc de l'observació a través d'aquests artefactes remet de nou a una reflexió sobre la percepció que plana sobre tota la trajectòria de Holt: què veiem, què deixem de veure, la visió parcial i la visió total... El que ens pensem que veiem quan mirem pel *Locator* –per exemple, un punt negre a la paret– pot ser en realitat una forma

distorsionada perquè sigui percebuda de manera diferent. El dins i el fora que la mateixa Nancy Holt havia reivindicat en una exposició de 1972 titulada *Outdoors-Indoors*.

Holt faria diverses obres durant l'any 1972 a partir dels *Locators* que la portarien a desenvolupar les seves primeres obres en espais oberts. En són dos exemples destacables *Views through a Sand Dune* (Vistes a través d'una duna, 1972) a Narragansett Beach (Rhode Island), que consisteix en un tub de formigó inserit a través d'una duna de sorra que es transforma en un dispositiu de visió que enquadra les vistes de l'oceà i de la costa, i *Hydra's Head* (Cap d'Hidra, 1974), al costat del riu Niàgara, a Lewiston (Nova York), que consisteix en sis estanys d'aigua disposats amb la forma de la constel·lació Hidra, que per la seva part té forma de serp marina. Els estanys, preparats perquè siguin reactivats en qualsevol moment segons desig de l'artista, són testimoni de la magnificència de l'emplaçament, des dels estels del seu cel nocturn fins a les ones que produeix un insecte damunt l'aigua. Aquests dues obres van assentar els fonaments d'obres posteriors que explorarien idees relatives a l'enquadrament de la visió i a la possibilitat de traslladar el cosmos a la Terra i a l'àmbit de l'experiència humana.

A través dels *Locators* va començar també a interessar-se en les formes en què la llum i la vista es connecten i va explorar les qualitats de la llum quan es reflecteix. El 1974 va crear *Mirrors of Light* (Miralls de llum), una instal·lació que consta d'un focus de teatre i una filera de deu miralls col·locats en diagonal per donar materialitat a la llum, de manera que intensifica l'experiència del cos a l'espai. A *Light and Shadow Photo Drawings* (Fotodibuixos de llum i ombres, 1978), la sèrie de vint-i-dues fotografies fruit de la llum projectada, ens convida a contemplar el joc creuat de llums i ombres i a bregar amb la nostra pròpia percepció.

La pel·lícula de 16 mm *Pine Barrens* (1975) i les sèries fotogràfiques *Pine Barrens: Trees* (Pine Barrens. Arbres, 1975), *Pine Barrens: Footprints* (Pine Barrens. Petjades, 1975) i *Pine Barrens: Hoofs* (Pine Barrens. Cascos de cavall, 1975) són el resultat de com de significativa va arribar a ser la zona de Pine Barrens (Nova Jersey) per a Nancy Holt. Li resultava un lloc familiar que observava amb molt de respecte, tant els seus paisatges com la seva gent. La pel·lícula ens endinsa en els emplaçaments a través de les veus dels habitants de la zona que Holt entrevista, els *pineys*. Holt va filmar set hores d'entrevistes que un cop editades es van reduir a quinze minuts.

Sun Tunnels (Túnels solars, 1973-1976) és probablement l'obra més coneguda de Holt i la més espectacular. L'obra recull en un espai únic totes les qüestions

investigades en obres anteriors. *Sun Tunnels* és més que una mera escultura en el paisatge: comprèn dibuixos, estudis fotogràfics, una pel·lícula i diversos textos. El nucli de *Sun Tunnels* l'ocupa una peça formada per quatre cilindres de formigó de cinc metres i mig de longitud i gairebé tres metres de diàmetre, disposats en forma d'X al desert de la Gran Conca, a l'estat de Utah. Cadascun d'aquests túnels està perforat, tenen conjunts d'orificis que representen constel·lacions. Els recorreguts diaris i estacionals del sol i la lluna projecten ombres de llum sempre canviants damunt les superfícies interiors d'aquests túnels, com si els estels baixessin a la Terra. Els túnels, alineats perfectament amb la sortida i la posta del sol en els solsticis d'estiu i hivern, són prou grans com perquè un adult de l'estatura de Holt es pugui posar dempeus quan hi és dins, i les «perforacions estel·lars» que els travessen són prou àmplies com perquè s'hi pugui passar la mà. Holt explica a la seva «Autoentrevista» (publicada en el catàleg de l'exposició) que li va costar un temps trobar l'emplaçament adequat per als *Sun Tunnels*. En aquesta mateixa «Autoentrevista», l'autora afirma: «Un cop dins de l'obra, aquesta s'obre i tanca alhora. Els túnels, a partir del punt central, impulsen visualment l'espectador cap al paisatge, ampliant l'espai que es percep, però quan l'espectador és dins dels túnels l'obra tanca, envolta, i el paisatge és enquadrat pels extrems dels túnels i les perforacions.» I també: «Amb tant d'espai no hi ha sensació de contenció, i alguna cosa semblant passa en termes psíquics. Dins la meua furgoneta, exactament igual que dins dels túnels, em sentia resguardada i protegida; a fora, tan sols el meu cos establia els límits en l'espai. No podia fugir de mi mateixa.»

Nancy Holt i Robert Smithson es van ajudar mútuament i d'aquesta col·laboració en van sortir obres audiovisuals de les quals són coautors, com ara *East Coast/West Coast* (Costa Est / Costa Oest, 1969) i *Swamp* (Pantà, 1971), entre d'altres. Va ser Nancy Holt qui va fotografiar moltes de les obres efímeres de land art de Smithson.

Exposició comissariada per: Lisa Le Feuvre (directora executiva de la Holt/Smithson Foundation), Katarina Pierre (directora del Bildmuseet) i Teresa Grandas (conservadora del MACBA).

En col·laboració amb:

BILDMUSEET
UMEA
UNIVERSITY

HOLT SMITHSON
FOUNDATION

Publicació

La publicació *Nancy Holt / Dentro Fuera* recull una àmplia mostra de la pràctica artística de Holt i inclou els estudis de Karen Di Franco i James Nisbet, una conversa entre les comissàries del projecte al Bildmuseet d'Umeå (Katarina Pierre i Lisa Le Feuvre) i un assaig de Teresa Grandas, cocomissària de l'exposició al MACBA, així com una selecció de textos de l'artista. Edició en castellà.

Visites

Divendres a les 18 h
A càrrec d'Albert Gironès,
Eva Paià i Marina Ribot

Amics del MACBA

Dj. 28/9 18.30 h
A càrrec de Teresa Grandas

Consulta les visites exclusives
per als Amics del MACBA
a macba.cat.

Conversa inaugural

Dc. 12/7 19 h
Conversa inaugural entre les
comissàries de l'exposició, Lisa
Le Feuvre, directora de la Holt/
Smithson Foundation; Katarina
Pierre, directora del Bildmuseet
d'Umeå, i Teresa Grandas,
conservadora del MACBA.

La conversa serà en anglès amb
traducció simultània al català.

Geopoètiques

En diàleg amb l'exposició de
Nancy Holt, aquest programa
ens acostarà a l'univers de
poetes, escriptores i artistes
que reflexionen sobre les
transformacions irreversibles
del planeta Terra. Combinant
gèneres com ara la ficció
climàtica, l'assaig autobiogràfic
i la literatura de viatges, les
autores incloses en aquest
programa ens conviden a
confrontar les implicacions
ètiques, polítiques i existencials
de la crisi climàtica, alhora que
es fan ressò del seu impacte
íntim i quotidià sobre les
nostres vides.

Activitats gratuïtes. Inscripció
prèvia i més informació
a macba.cat.

App del MACBA

Gaudeix de les fitxes explicatives i de locucions audiodescriptives d'una selecció d'obres de l'exposició amb l'app del MACBA. A més, hi trobaràs informació detallada sobre les exposicions i activitats, així com vídeos, curiositats i tota la informació pràctica per visitar el museu.

Horaris

Dilluns, dimecres, dijous i
divendres, d'11 a 19.30 h
(del 25 de juny al 24 de
setembre, de 10 a 20 h)

Dimarts no festius, tancat

Dissabtes, de 10 a 20 h

Diumenges i festius,
de 10 a 15 h

Dissabtes, de 16 a 20 h,
accés gratuït

L'entrada del museu té validesa
durant un mes.

Activa-la a la recepció i torna-hi
tantes vegades com vulguis.

Fes-te Amic del MACBA a partir de 18 € l'any.

MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
macba.cat

Segueix-nos

#NancyHoltMACBA

Amb la col·laboració de:

